

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΓΛ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΕΡΑΤΩ ΠΑΝΤΕΛΗ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10) (ενδεικτική απάντηση του ΙΕΠ)

Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν αναφέρει ότι ως κοινωνία οφείλουμε να δείξουμε μηδενική ανοχή στον ρατσισμό και στις διακρίσεις σε όλες τους τις μορφές, είτε γίνονται φανερές είτε όχι. Το θέμα θα πρέπει να επανεξεταστεί, χωρίς προκαταλήψεις και ο κάθε πολίτης να αντιδρά άμεσα και δραστικά σε τέτοια φαινόμενα, ελέγχοντας κατ' αρχάς τη δική του στάση και τις δικές του πεποιθήσεις.

2ο υποερώτημα (μονάδες 10) (ενδεικτική απάντηση του ΙΕΠ)

Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να αναφέρει:

- Τη διαρθρωτική λέξη *Αλλά*, η οποία δηλώνει σχέση *αντίθεσης* ανάμεσα στα δύο κειμενικά μέρη που συνδέει ή τη διαρθρωτική λέξη *εάν*, η οποία δηλώνει σχέση *όρου – προϋπόθεσης*. (Ένας συνοχικός δεσμός είναι η συνδετικότητα, όπως επιχειρείται με διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις).
- Την αντωνυμία *τον* («*εάν τον συναντούμε*»), η οποία αναφέρεται στην κεντρική θεματική έννοια, τον ρατσισμό. (Ένας συνοχικός δεσμός είναι η ονοματική αναφορά, όπως επιχειρείται με τη χρήση, κυρίως, δεικτικών αντωνυμιών).
- Την επανάληψη της λέξης *πρέπει* και της λέξης *ευαισθητοποίηση*. Η ευαισθητοποίηση αποτελεί βασική ιδέα του κειμένου. Με το ρήμα «*πρέπει*» δηλώνεται η αναγκαιότητα της ευαισθητοποίησης.

3ο υποερώτημα (μονάδες 15) (ενδεικτική απάντηση του ΙΕΠ)

Το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο είναι το *α΄ πληθυντικό*. Έτσι, αναδεικνύεται η συλλογικότητα με την οποία πρέπει η κοινωνία να αντιμετωπίσει το φαινόμενο του ρατσισμού, αλλά και η συνυπευθυνότητα κάθε πολίτη ξεχωριστά. Το κείμενο σε επίπεδο ύφους λόγου αποκτά ζωντάνια και αμεσότητα, ενώ κινητοποιείται το ενδιαφέρον του/της αναγνώστη/-τριας, καθώς η ίδια η ομιλήτρια φαίνεται να εντάσσει και τον εαυτό της στο σύνολο των ανθρώπων που οφείλουν να λάβουν μέτρα. Κύριο επικοινωνιακό αποτέλεσμα, το οποίο υπηρετείται με την επιλογή αυτή, είναι η καλλιέργεια της αίσθησης της ενότητας και ο προβληματισμός των αποδεκτών/-τριών του μηνύματος, σχετικά με την ευαισθητοποίηση σε θέματα συμπεριφοράς και δράσεων έναντι του ρατσισμού. Τέλος, με την επιλογή του συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου δεν εξαιρεί τον εαυτό της και κερδίζει την εύνοια του αποδέκτη/τριας του μηνύματος.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Ομιλία

Προσφώνηση:

Αξιότιμοι καθηγητές,
Αγαπητοί συμμαθητές,

Πρόλογος

Με αφορμή την εκδήλωση που διοργανώνει το σχολείο μας για την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Ρατσισμού θίχτηκαν διάφορες πλευρές αυτού του φαινομένου κοινωνικής παθολογίας που στηρίζεται σε αβάσιμες πεποιθήσεις ανωτερότητας. Είναι πρόδηλο ότι όλοι προβληματιστήκαμε για το ότι ο ρατσισμός βρίσκει ακόμη πρόσφορο έδαφος στις σύγχρονες κοινωνίες. Κρίνεται λοιπόν, αναγκαία η διερεύνηση των συνεπειών του φαινομένου τόσο στο άτομο όσο και στην κοινωνία, καθώς και η επισήμανση του τρόπου αντιμετώπισής του από τον καθένα μας ξεχωριστά.

Κύριο θέμα

Ζητούμενο 1: Συνέπειες του ρατσισμού σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο

❖ Συνέπειες σε ατομικό επίπεδο

→ Δικά μου επιχειρήματα

- το άτομο αποκτάει ανεπούλτητα ψυχικά τραύματα
- μειώνεται η αυτοπεποίθηση και η αυτοεκτίμησή του
- κατακλύζεται από ενοχές για τη διαφορετικότητά του
- δυσκολεύεται να συνάψει ανθρώπινες σχέσεις, αντιμετωπίζει με καχυποψία τους άλλους
- κλείνεται στον εαυτό του και απομονώνεται από τον κοινωνικό περίγυρο
- έχει ξεσπάσματα θυμού λόγω της αδικίας που βιώνει

❖ Συνέπειες σε κοινωνικό επίπεδο

→ Δικά μου επιχειρήματα

- ολόκληρες κοινωνικές ομάδες περιθωριοποιούνται και αποκλείονται από ευκαιρίες εξέλιξης σε οικονομικό, πολιτικό και πολιτισμικό επίπεδο
- επικρατούν συνθήκες ανταγωνισμού, οι ανθρώπινες σχέσεις γίνονται συγκρουσιακές και η κοινωνία διχάζεται
- ενισχύει την βία
- δημιουργεί συνθήκες ανισότητας, καχυποψίας και ανασφάλειας
- εμποδίζεται η κοινωνική πρόοδος

Ζητούμενο 2: τρόπος αντιμετώπισης από το ίδιο το άτομο

→ Πληροφορίες κειμένου

- πρέπει να μιλήσουμε για τον ρατσισμό
- πρέπει να αναλάβουμε δράση
- εάν τον συναντούμε, πρέπει να κρούουμε τον κώδωνα του κινδύνου

- επαγρύπνηση και ευαισθητοποίηση
 - εξέταση του ίδιου μας του εαυτού
- Δικά μου επιχειρήματα
- το άτομο οφείλει να αντιμετωπίζει κριτικά όσα συμβαίνουν γύρω του, να ελέγχει και να αξιολογεί τις στερεοτυπικές αντιλήψεις
 - να μην παρασύρεται από κυρίαρχες ρατσιστικές τάσεις
 - να μένει σταθερός στο σύστημα αξιών του
 - να κατανοεί, να σέβεται και να αναγνωρίζει το δικαίωμα του καθένα στη διαφορετικότητα

Επίλογος

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο ρατσισμός είναι ένα πολύπλευρο φαινόμενο με σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στα άτομα και στις κοινωνίες. Οφείλουμε, λοιπόν, όλοι να καλλιεργήσουμε μια πιο ανοιχτή στάση στη διαφορετικότητα και να διαμορφώσουμε ένα ισχυρό ηθικό υπόβαθρο το οποίο δεν συνάδει με ρατσιστικές αντιλήψεις.

Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας!

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με την εκτεταμένη χρήση του διαλόγου προσδίδεται ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα στο απόσπασμα. Επιπλέον, εντείνεται η θεατρικότητα αφού η ιστορία της συνάντησης των βοσκών με τους πρόσφυγες αναπαρίστανται μπροστά στα μάτια του αναγνώστη («Καλώς τους...ο γέροντας»). Μέσα από τη γλώσσα των ηρώων αποκαλύπτεται το ήθος τους και η αφήγηση αποκτά περισσότερη αληθοφάνεια. Πιο συγκεκριμένα, μέσα από την απλότητα του ύφους και του λεξιλογίου αναδεικνύεται η ταπεινή καταγωγή τόσο του γέροντα βοσκού («Και τώρα πούθε ερχόσαστε;») όσο και των προσφύγων («Ένα χρόνο περιπλανηθήκαμε στα μέρη της Πελοπόννησος...»). Τέλος, ο διάλογος προωθεί τη δράση καθώς ξεδιπλώνεται η διαμάχη των δύο πλευρών για την κατοχή και την αξιοποίηση της γης («Από τότες...μου μιλάς!»).

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με τη χρήση του θαυμαστικού προσδίδεται έμφαση στην αγανάκτηση και στον θυμό του γέροντα βοσκού, ο οποίος δυσανασχετεί που οι πρόσφυγες θέλουν να καλλιεργήσουν τα πατρογονικά εδάφη. Και με τα δύο θαυμαστικά αναδεικνύεται η συναισθηματική του φόρτιση και η ένταση του.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15) (ενδεικτική απάντηση του ΙΕΠ)

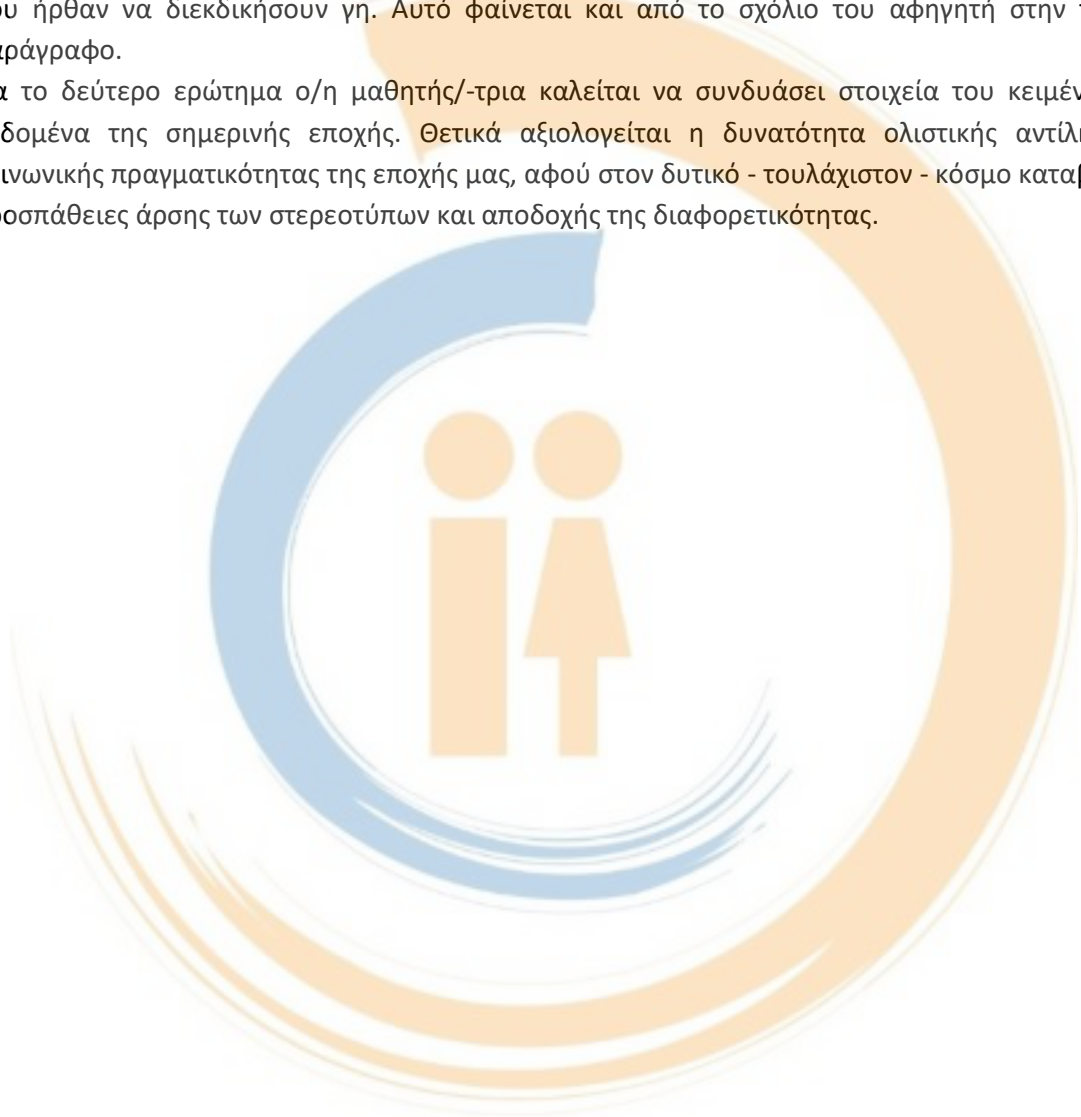
Για το πρώτο ερώτημα ο/η μαθητής/-τρια μπορεί να αναφερθεί στη σκληρή έως και εχθρική συμπεριφορά του γέρου βοσκού απέναντι στους ξένους, η οποία τροφοδοτείται από την κοινωνική πραγματικότητα της εποχής.

Όπως φαίνεται και από το κείμενο, ο βοσκός:

- Παίρνει τον λόγο και επιθεωρεί το μέρος («είπε κι έφερε ένα γύρο τη ματιά του»), ενώ οι υπόλοιποι επικροτούν την πρωτοβουλία του, παίρνοντας θέση πίσω του («κι από πίσω του σταθήκαν οι άλλοι δικό του»).
- Με τις ερωτήσεις που απευθύνει στους πρόσφυγες διερευνά το ποιόν τους («Τι είσαστε;» «Και τώρα πούθε ερχόσαστε;»).

- Σιγά σιγά αρχίζει να εξωτερικεύει τη δυσαρέσκειά του απέναντι στους ξένους («Η φωνή του άρχισε να γίνεται τραχιά»), να τους ειρωνεύεται («Σας είπε να 'ρθετε ... τα ζωντανά σας;») και να απαιτεί εκ μέρους τους απαντήσεις.
- Τέλος, με ιδιαίτερη αυστηρότητα δηλώνει ευθαρσώς την άρνησή του να δεχτεί τους ξένους στον καταυλισμό («Από τότε...για τι αμπέλια μου μιλάς»).
- Εκφράζει ξεκάθαρα τις προκαταλήψεις που ίσχυαν από γενιά σε γενιά απέναντι στους «βάρβαρους» που ήρθαν να διεκδικήσουν γη. Αυτό φαίνεται και από το σχόλιο του αφηγητή στην τελευταία παράγραφο.

Για το δεύτερο ερώτημα ο/η μαθητής/-τρια καλείται να συνδυάσει στοιχεία του κειμένου με τα δεδομένα της σημερινής εποχής. Θετικά αξιολογείται η δυνατότητα ολιστικής αντίληψης της κοινωνικής πραγματικότητας της εποχής μας, αφού στον δυτικό - τουλάχιστον - κόσμο καταβάλλονται προσπάθειες άρσης των στερεοτύπων και αποδοχής της διαφορετικότητας.

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος